

KOTKA
Mussalon sataman laajennusalueen inventointi 22.–24.5.2006
Katja Vuoristo

INVENTOIDUN ALUEEN SIJAINTI

Ote GT 3-tiekartasta (Lahti – Lappeenranta), inventoitu alue merkitty punaisella.

SISÄLLYS

KARTTAOTE INVENTOIDUSTA ALUEESTA

1. JOHDANTO	1
1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT	1
1.2. INVENTOITU ALUE	1
2. LUETTELO ALUEEN MUINAISJÄÄNNÖKSISTÄ	2
3. YHTEENVETO	2
4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet	3
KOTKA TÖKKERI	3
KOTKA VEHKALUOTO	4
KOTKA SANTALAHTI	6
PERUSKARTTAOTE	8
MUSTAVALKOKUVA- JA DIAPOSITIIVILUETTELO	9
LIITE 1	
LIITE 2	

1. JOHDANTO

1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Kotkan Satama Oy on käynnistänyt Mussalon sataman laajennuksia koskevan yleissuunnittelun. Satamalle on esitetty kaksi eri vaihtoehtoa laajennusalueista (ks. liitteet 1 ja 2). Laajennusten ympäristövaikutukset, kuten mm. vaikutukset kulttuuriperintöön, selvitetään YVA-menettelyssä. YVA-selvitysten vuoksi Kotkassa tehtiin 22.–24.5.2006 ja 12.10.2006 arkeologinen inventointi Mussalon sataman ympäristössä suunnitelluilla laajennusalueilla.

Inventoinnin tilasi Kotkan Satama Oy ja työn kokonaiskustannukset olivat 2000 €. Tutkimukset toteutti Museoviraston arkeologian osasto ja inventoinnin suoritti FM Katja Vuoristo.

Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää onko paikalla muinaisjäännöksiä, sillä alueelta ei tunnettu entuudestaan yhtään muinaisjäännöstä. Kymen maakuntamuseon tietojen mukaan laajennettavalla alueella Palaskylässä Palaskylän- ja Jämskäntien läheisyydessä oli havaittu hiilimiiluja ja lisäksi Vehkaluodolla sijaitsevan kesämökin omistajalta tuli tieto luodolla sijaitsevista kiviröykkiöistä.

Suunnitellut satama-alueet tarkastettiin keväällä kokonaan lukuun ottamatta Tuohipöllön saarta, koska äkisti nousseen rankkasateen ja kovan tuulen vuoksi saarelle ei päästy nousemaan. Tuohipöllön saarelle tehtiin tarkastuskäynti syksyllä. Kaikista löydetystä kohteista otettiin sijaintitiedot ylös GPS-paikantimella ja lisäksi kohteet valokuvattiin.

1.2. INVENTOITU ALUE

Inventoitu alue sijaitsee Mussalon eteläkärjessä Kotkan sataman ympärillä. Satamalaajennusten alle mahdollisesti jääviä alueita ovat Tuohipöllön saari, osa Vehkaluodosta, Syvänniemi, Palaskylä ja osa Hanskinmaasta. Sen sijaan peruskartassa näkyvä Siikasaari sekä myös osa Sastavanniemeä on otettu jo aikaisemmin sataman käyttöön. Lisäksi osassa Palaskylää oli ehditty jo aloittaa rakennustyöt, minkä johdosta alueelta oli kuorittu pois kaikki kasvillisuus ja paljastettu sen alla oleva kallio. Kyseisellä alueella oli tehty myös räjäytystöitä. Palaskylässä käytöstä poistetun Palastien lähellä mahdollisesti sijainneet hiilimiilut olivat siten tuhoutuneet.

Tutkittu alue on melko kallioista. Syvän- ja Sastavanniemen alueilla on paikoin sakea havumetsä ja maasto on matalaa (n. 5 m mpy). Vehkaluodolla on joitakin hienohiekkaisia rantoja ja matalia rantakallioita. Rannan takana saaren sisäosissa on useita paljaita kallionlakeja, jotka kohoavat 10–15 metriä merenpinnasta. Kallioiden välissä kasvaa havupuita sekä joitakin lehtipuita ja paikoin alue on melko kivikkoista. Tuohipöllön saari on pienikokoinen, jyrkkä ja kallioinen saari, jonka rannat ovat kivikkoiset. Saaren korkein osa nousee 10 metriä merenpinnasta. Palaskylän toistaiseksi koskemattomalla alueella kasvaa pääasiassa havupuita ja metsän keskellä on muutama paljas kallio, joiden laet nousevat 20 metriä meren pinnasta.

2. LUETTELO ALUEEN MUINAISJÄÄNNÖKSISTÄ

	KOHDE	MUINAISJÄÄNNÖSTYYPPI JA AJOITUS	PERUSKARTTA	KOORDINAATIT JA KORKEUS M MPY
1	Kotka Tökkeri	Röykkiö, pronssi- / rautakausi	3023 12 Kotka	6703679 / 3494367, Z = 12,5 m mpy
2	Kotka Vehkaluoto	Röykkiö, rautakausi	3023 12 Kotka	6700952–6700955./ 3493281–3493310, Z = 10 m mpy
3	Kotka Santalahti	Kivimuuri, historiallinen aika	3023 12 Kotka	6700863 / 3493321, Z = 5 m mpy

3. YHTEENVETO

Kotkan Mussalon sataman suunnitellulla laajennusalueella suoritettiin toukokuussa kolmen päivän pituinen maastoinventointi, jonka tarkoituksena oli selvittää oliko paikalla muinaisjäännöksiä. Entuudestaan alueelta ei tunnettu yhtään esihistoriallista tai historiallista kohdetta. Selvitystyön tilasi Kotkan Satama Oyj, joka muinaismuistolain 15 §:n mukaan vastasi kustannuksista. Inventoinnissa tarkastettiin keväällä Vehkaluoto, Syvänniemi, Sastavanniemi sekä Palaskylän koskemattomana säilynyt osa ja syksyllä Tuohipöllön saari, jossa ei havaittu merkkejä muinaisjäännöksistä.

Tutkittavalta alueelta löytyi inventoinnissa kaksi muinaisjäännöstä Vehkaluodolta. Lisäksi yksi kohde eli Tökkeri löytyi aivan laajennusalueen vierestä Jämskäntien koillispuolelta. Kyseessä on todennäköisesti pronssi- tai rautakauden ajoittuva kivistä koottu hautaröykkiö. Vehkaluodolta löytyi vihjeen perusteella ainakin kymmenen matalaa hautaröykkiötä käsittävä kiinteä muinaisjäännös, joka ajoittunee rautakaudelle. Hieman röykkiöalueelta kaakkoon oli lisäksi kolme kivimuuria, jotka ovat peräisin historialliselta ajalta. Vehkaluodon kivirakenteet sijaitsevat Kotkan sataman suunnitellulla laajennusalueella, jolloin ne tuhoutuvat rakentamisen yhteydessä. Mikäli sataman laajennushanke toteutetaan nykyisen suunnitelman mukaan, tulee hautaröykkiöalue tutkia ennen rakentamisen aloittamista. Tökkerin kiviröykkiö jää nykyisen suunnitelman ulkopuolelle, jolloin se ei ole vaarassa tuhoutua laajennustöiden aikana.

Helsingissä 13.10.2006

K. Vuoristo, FM

4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet

KOTKA TÖKKERI

PERUSTIEDOT KOhteesta

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: rökkiöt

Ajoitus: pronssikausi / rautakausi

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6703679, ikoo 3494367, Z = n. 12,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Kotkan evankelisluterilaiselta kirkolta 5 km etelälounaaseen

Pinta-ala: n. 5 m²

Peruskartta: 3023 12 Kotka

OMISTAJATIEDOT

Tila:

285-407-19-5, Tökkeri

Omistaja:

Kotkan kaupunki, Kustaankatu 2, 48100 Kotka

ARKISTOTIEDOT

-

LÖYDÖT

-

VUODEN 2005 INVENTOINTI

Aika: 22.5.2006

Löydöt: -

Kuvat: mv 140623

Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Jänskätien koillispuolella noin 12,5 metriä merenpinnan yläpuolella. Kivistä ladottu rökkiö on itään melko jyrkästi viettävän kallion rinteessä sijaitsevassa pienessä notkelmassa. Kohteen vieressä kasvaa mänty, pihlaja ja katajaa, ja rökkiön kivet ovat osin sammalen ja jäkälän peittämiä. Kiveyksen koko on 2 x (1–)2 m ja kivien halkaisija on 30–40 cm. Muodoltaan rökkiö on kolmiomainen eli se kapenee hieman toiseen päähän. Kyseessä on mahdollisesti pronssikautinen tai rautakautinen hautarökkiö.

Mussalon sataman eri laajennusvaihtoehdot jäävät Jänskätien etelä- ja lounaispuolelle, jolloin rökkiö sijaitsee hieman laajennussuunnitelmien ulkopuolella. Kohdetta ei tarvitse tutkia, mikäli sataman rakennustyöt eivät laajene kyseiselle alueelle.

f. 140623 Tökkerin kivirökkiö. Idästä. Kuv. K. Vuoristo

KOTKA VEHKALUOTO

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet
Tyypin tarkenne: röykkiöt
Ajoitus: rautakausi
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: n. 10
Koordinaatit: pkoo 6700952–6700955, ikoo 3493281–3493310, Z = n. 10 m mpy
Koordinaattiselite: äärikoordinaatit
Etäisyystieto: Kotkan evankelisluterilaiselta kirkolta 7,8 km etelälounaaseen
Pinta-ala: n. 100 m²
Peruskartta: 3023 12 Kotka

OMISTAJATIEDOT

Tila: 285-405-1-474, Kallioniemi Omistaja: Raija Irene Piispanen, Mottitie 12, 00370 Helsinki

ARKISTOTIEDOT

LÖYDÖT

-

-

VUODEN 2005 INVENTOINTI

Aika: 23.5.2006 Kuvat: mv 140626–140628
Löydöt: - Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Mussalon satama-alueen lounaispuolella sijaitsevan Vehkaluoto -nimisen saaren pohjoiskärjessä lähellä rantaa. Rannalla sijaitsevan kesämökin takana nousee jyrkähkö mäntykangasrinne, joka jatkuu sen eteläpuolella sijaitsevalle kalliolle saakka. Kallion juurella sijaitsee lähekkäin ainakin 10 matalaa, 30–40 cm korkeaa ja halkaisijaltaan 2–3 metrin kokoista sammalen peittämää kiviröykkiötä. Suurin osa kiveyksistä on melko pyöreitä, mutta yksi röykkiöistä on hieman pitkänomainen. Kivien halkaisija on n. 20–30 cm. Osasta on todennäköisesti siirretty joitakin kiviä pois. Huonojen sääolosuhteiden vuoksi muinaisjäänösalueetta ei voitu kartoittaa tarkemmin, mutta alueesta saatiin kuitenkin mitattua äärikoordinaatit, joiden sisään röykkiöalue jää. Kohde löytyi tilanomistajan vihjeen perusteella.

Röykkiöt on määritelty niiden rakenteen ja sijainnin perusteella todennäköisiksi hautaröykkiöiksi. Kivirakenteet muodostavat yhtenäisen muinaisjäänöskokonaisuuden, joka sijaitsee Mussalon sataman eri laajennusvaihtoehtojen sisäpuolella tai rajalla. Mikäli sataman laajennus toteutetaan suunnitelman mukaisesti, tulee röykkiöt tutkia ennen rakentamista.

f. 140626 Vehkaluoto, röykkiö 6700952 / 3493281. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.

f. 140627 Vehkaluoto, röykkiö 6700952 / 3493281. Länestä. Kuv. K. Vuoristo.

f. 140628 Vehkaluoto, röykkiö 6700955 / 3493310. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.

KOTKA SANTALAHTI

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: tentatiivi
Muinaisjäännytyystyyppi: kivirakenteet
Tyypin tarkenne: kivimuurit
Ajoitus: historiallinen aika
Rauhoitusluokka:
Lukumäärä: 3
Koordinaatit: pkoo 6700863, ikoo 3493321, Z = 5 m mpy
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Kotkan evankelisluterilaiselta kirkolta 7,8 km etelälounaaseen
Pinta-ala: -
Peruskartta: 3023 12 Kotka

OMISTAJATIEDOT

Tila:	Omistaja:
285-405-1-102, Santalahti	Aimo Toivo Antero Piispanen, oikeudenomistajat Päivärannantie 27, 48300 Kotka
285-405-1-474, Kallioniemi	Raija Irene Piispanen, Mottitie 12, 00370 Helsinki

ARKISTOTIEDOT

LÖYDÖT

-

-

VUODEN 2005 INVENTOINTI

Aika: 23.5.2006	Kuvat: mv 140624–140625, dia 58013–58014
Löydöt: -	Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Mussalon sataman luoteispuolella Vehkaluodon pohjoisosassa. Kivirakenteet ovat lähellä rantaa sijaitsevan kallion koillispuolella kesämökkintontin rajalla. Paikalla kasvaa kuusia sekä nuoria lehtipuita. Alueella on kolme 10–15 m pitkää ja 4–5 m leveää suurista kivistä kasattua muurimaista rakennetta. Paikan lähellä on myös pätkä ehjää ja edelleen käytössä olevaa kiviäitaa, johon kiveykset eivät kuitenkaan näyttäisi liittyvän. Rakenteista kaksi on pohjois-eteläsuuntaisia ja yksi on kaakko-luodesuuntainen ja hieman kaartuva. Kivet ovat sammalen peittämiä ja niiden halkaisija vaihtelee 50–80 cm:n välillä. Paikoin saattaa olla myös pienempiä kiviä. Pohjoisimpana sijaitsevaan kiveykseen (koordinaatit n. 6700871 / 3493321) on kasattu myöhemmin lisää kiviä, joukossa on myös joitakin sementinpaloja. Kyseinen kivimuurin on hieman irrallaan muista, kun taas toinen pohjois-eteläsuuntainen kiveys kiinnittyy pohjoiskärjestään kaakko-luodesuuntaisen rakenteen keskiosaan (koordinaatit n. 6700854 / 3493321). Viimeksi mainitun kiveyksen keskiosassa on pyöreä pienemmistä kivistä muodostuva kohouma, jonka keskellä on laho kanto.

Rakenteet näyttäisivät ajoittuvan sijaintinsa puolesta historialliseen aikaan, sillä ne ovat vain 5 metriä meren pinnan yläpuolella. Lisäksi tontilla, jonka rajalla ne sijaitsevat, on vanhoja kivijalkoja ja muiden rakenteiden jäänteitä. Kivimuurit saattaisivat liittyä näihin tontin aikaisempiin rakenteisiin.

Kiveykset sijaitsevat Mussalon sataman eri laajennusvaihtoehtojen sisäpuolella. Kohde tulisi kartoittaa, mikäli sataman laajennus toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Kartoitus voidaan suorittaa samalla kun tutkitaan Vehkaluodon röykkiöt.

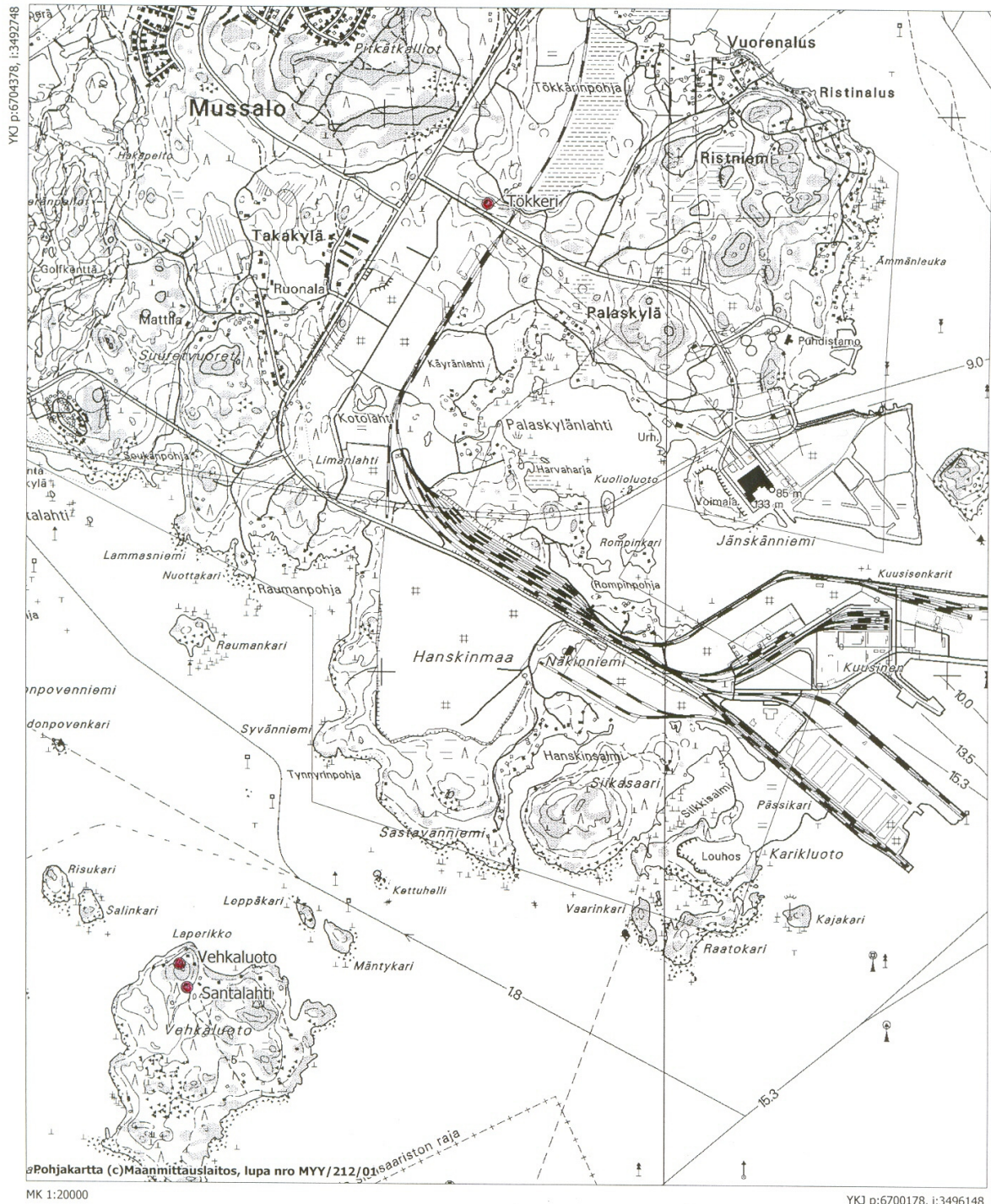

f. 140624 Santalahti, historiallisen ajan kivimuri (6700854 / 3493321). Eteläkaakosta. Kuv. K. Vuoristo.

f. 140625 Santalahti, historiallisen ajan kivimuri (6700871 / 3493321). Luoteesta. Kuv. K. Vuoristo.

Löydetyt kohteet on merkitty punaisella.

MUSTAVALKOKUVA- JA DIAPOSITIIVILUETTELO

negat.nro	diapos.nro	Kuvaus	Suunta	Kuvaaja	Päiväys
<i>140623</i>	-	Tökkerin kiviroykkiö.	Idästä	K. Vuoristo	22.5.2006
<i>140624</i>	<i>58013</i>	Santalahti, historiallisen ajan kivimuuri.	Eteläkaakosta	K. Vuoristo	23.5.2006
<i>140625</i>	<i>58014</i>	Santalahti, historiallisen ajan kivimuuri.	Luoteesta	K. Vuoristo	23.5.2006
<i>140626</i>	-	Vehkaluoto, röykkiö 6700952 / 3493281.	Idästä	K. Vuoristo	23.5.2006
<i>140627</i>	-	Vehkaluoto, röykkiö 6700952 / 3493281.	Lännestä	K. Vuoristo	23.5.2006
<i>140628</i>	-	Vehkaluoto, röykkiö 6700955 / 3493310.	Pohjoisesta	K. Vuoristo	23.5.2006